

DELAVSKA POLITIKA

Izida dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Vrbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 56

Sreda, 17. julija 1935

Leto X

Delavska telovadna in kulturna zveza

„Svoboda“ razpuščena

Kralj. banska uprava dravske banovine.
 II/2 No. 361/57. Ljubljana, 13. julija 1935.

Odlomba.

Kraljevska banska uprava razpušča na osnovi ša 11 zakona o društvih, shodnih in posvetih društvih »Svoboda«, delavska kulturna in telovadna zveza Jugoslavije v Ljubljani, radi ravnanja zoper državni in družabni red in radi prekoračenja statutarnega delokroga. S tem so razpuščene vse njene podružnice v dravski banovini. Zoper to odločbo je dopustna pritožba na Ministrstvo notranjih poslov v 15 dneh po dnevu dostavitve, vložiti pa bi jo bilo kolektivno s kolegom 20.— Din pri kraljevski banski upravi.

Morebitna pritožba po 2. odstavku ša 11 že imenovanega zakona nima odločilne moči.

Razlogi:

Z odlokom Narodne vlade v Ljubljani pod št. 2632/pr. iz leta 1920 so bila odobrena prvotna pravila društva, katerih izpremembo je odobrilo Ministrstvo za notranje posle z odlokom z dne 16. 2. 1926 Sl. št. 814/26 oziroma Veliki župan ljubljanske oblasti z odlokom z dne 25. 2. 1926 U. br. 1675/1.

Po teh pravilih (§ 1) je zveza nepolitična, njen delokrog pa obsega po šu 2 pospeševanje duševne in telesne vzgoje delavstva, pri čemer je po točkah še obelježeno, kako skuša zveza doseči svoj namen.

Nasproti označenemu delokrogu pa se je že delj časa opazalo, da je usmerjeno delovanje društva in podružnic na poseben povdarek delavskega razreda in gojitve eksotremno socialističnih težni, ki so prehajala že na komunistično polje. Polegno se je moglo to opaziti povodom društvene priredbe dne 7. t. m. v Celju. Prireditve je bila po osrednjem vodstvu društva najavljena

na kot kulturni delavski dan po določenem sporedu.

Povodom te prireditve se namreč ni prekoračil obseg programa, marveč je ta zavzela tudi popolnoma protidržaven in komunističen značaj.

V prvem pogledu je bila pred izvajanjem določenega programa obdržana posebna konferenca delegatov, ki ni bila oblastveno prijavljena in na kateri se je sklenila ustanovitev socialistične stranke. S tem se je društvo idejstvovalo politično, za kar po pravilih ni bilo upravičeno. S potekom povorke in zborovanja pa je društvo tudi posvedočilo ravnanje zoper državni in družabni red. Med povorko, ki se je je udeležilo kakih 5.500 oseb, so se nosile table in rdeči trakovi z napisi »skupina neodvisnih slovenskih študentov«, »Delavstvo združi se proti vojni in fašizmu« itd. Izmed udeležencev pa so se čuli vzkliki »živjo Sovjetska Rusija«, »živjo Ljening«, »živjo svoboda«, »živjo Sovjeti«, »živjo ruska svoboda«, »dol s fašisti«, »dol z buržuazijo« in »proč s terorjem«. Pri tem so izzivali držali roko s stisneno pestjo.

Po završeni povorki se je nadaljevala prireditve na Glaziji, kjer se je zbralo kakih 7.000 ljudi. Tej množici so govorili razni vodje, ki so iznašali politična in prevratna gesla. Tako je govornik Leskovšek govoril: »Organizacija »Svoboda« je univerza marksistov. Na svetu se ustvarjata dva tabora in sicer na eni strani Rusija in Francija za mir, a na drugi strani tabor fašističnih držav, ki so za vojno. Zahtevamo priznanje Sovjetske Rusije, amnestijo vseh političnih kaznjencev, zboljšanje delavskega stanja, uvedbo 48urnega tedna, svobodo tiska, svobodo združenja.«

Sedej Alojz iz Ljubljane je govoril: »Ta množica, ki je tukaj zbrana, bo storila smrt današnjemu družabnemu redu. Hočemo politično svobodo, da se organiziramo politično v socialistično zvezo delov-

nega ljudstva. Hočemo amnestijo političnih kaznjencev in vrnitev državljskih pravic in ukinitve zakona o zaščiti države, da se razpusti Narodna skupščina in razpišejo nove volitve.

Ureditve države naj se izvrši v soglasju s Hrvati, Slovenci in Srbi. Hočemo minimalne mezde, mednarodno razorožitve.«

Tudi dr. Živko Topalović je imel govor politične vsebine.

Med vsemi temi in še drugimi govori so se čuli vzkliki zlasti iz vrst akademikov, kakor pri sprevodu. Ko so se delavske množice vračale iz Celja domov, so iz rdečimi trakovi okrašenih vagonov še nadalje vzklikale razna protidržavna in komunistična gesla.

Potemtakem je delavski kulturni dan prešel na politično polje in v veliko protidržavno in komunistično demonstracijo. Ta dan je torej društvo, čigar vodstvo odgovarja za potek prireditve, očito delalo zoper državni in družabni red ter prekoračilo svoj statutarni delokrog. Obseg izgrediv pa kaže tudi, da je moralo iti delovanje društva in podružnic, ki so bile pri celjski prireditvi v velikem številu zastopane, že prej usmerjeno v tem pravcu, sicer bi v Celju do take kršitve državnega reda in društvenih pravil ne bilo moglo priti.

Zato je razpust matice utemeljen. Njen razpust pa ima za posledico razpust vseli njenih podružnic. Po pravilih so namreč društvene organizacije tako povezane med seboj, da je delovanje centrale brez podružnic in obratno statutarno in pravno nemogoče.

Ta določba se dostavi.
 Društvu »Svoboda«, delavska kulturna in telovadna zveza Jugoslavije v Ljubljani in vsem podružnicam.

BAN:

Dr. Dinko Puc, l. r.

Dekret o razpustu »Svobode« v sedanjem času je prišel popolnoma nepričakovano. Ko so včeraj oblastni organi izročili razpustitvene dekrete 38 podružničnim vodstvom širom Slovenije, je to izzvalo v delavskih vrstah nemalo presenečenje in globoko razočaranje. Da se je to zgodilo par let poprej,

bi ne bilo vzbudilo take vsesplošne razčaje.

Utemeljitev razpusta je razvidna iz dekreta. Vendar hočemo takoj ugotoviti, da »Svoboda« kot organizacija ni naročila niti enega govornika, ki je obdržal političen govor in da nima nobene in niti najmanjše veze s konferenco, ki je javno razglasila svoje sklepe v zvezi z name-ravano ustanovitvijo Socialistične

zveze delovnega ljudstva. V koliko pa je zlet, kot javna manifestacija, nosil pečat političnega obeležja, prepuščamo mirno v presojo vsem tistim, ki so imeli priliko kot objektivni opazovalci biti navzoči na ljubljanskem evharističnem kongresu. Smelo izjavljamo, da ogromne delavske množice, ki so prišle na zlet v Celje, niso imele ničesar skupnega s kričanjem par desetih najetih in plačanih elementov, ki so izginili v valovanju množic kot izgine kaplja v morju. Edina napaka naših miroljubnih delavcev je, da niso na mestu obračunali z agentprovokaterji, deloma tudi iz bojznosti, da bi s tem ne motili veličastnega slavlja.

Ogromne delavske množice, ki so prihiteli v Celje, so bile daleč od

tega, da demonstrirajo proti državi. Naše socialistično orientirano delavstvo smatra, da ga očitek antidržavnosti ne more zadeti. Pribijemo, da to delavstvo ni bilo in ne bo državotvorno na odpoved. Vse kar zahtevamo je: politična svoboda, enakost in kruh.

»Slovenec« je sedaj vsekakor zadovoljen. Zadovoljni so lahko tudi agentprovokaterji, ki so svoj namen dosegli. Naj jim bo! Toda eno naj pomnijo: tudi v naši državi še ni vseh dni konec.

Delavstvu pa priporočamo: kjerkoli se pojavijo ljudje zgoraj omenjenih dveh sort, skrbite, da jih boste ožigosali in izločili, da ne postane žrtve, kot je postala žrtev naša »Svoboda«.

Proč z enoodstotno davčno doklado na mezde!

Neopravičeno pobrani davki naj se zaračunajo kot redni mezdni davek.

Razsodba državnega sveta, da je enoodstotni davek na mezde nezakonit, je že davno v veljavi. Vplačani znesek bi se moral povrniti delavcem.

Finančni minister more to plačevanje z enostavnim ukazom davčnim oblastem ustaviti. Odredi pa naj obenem, da se neopravičeno plačani zneski zaračunajo kot mezdni davek za dobo kolikor zadošča za v bodoče. Istotako naj se odpravi tudi davčni pribitek za nameščence. Ker so v proračunskem provizoriju predvidene razne davčne olajšave za gospodarske kroge, smejo tudi delavci in nameščenci upati, da se jim odvzame nekaj bremen, ki so odstotno skoraj 250 krat tako obdavčeni ka-

kor oni. Pred vsem bi ne smela biti obdavčena cela bruto plača ali mezda, marveč bi se morala tretjina odračunati in obdavčiti le drugi dve tretjini.

Davka prosti minimum bi moral znašati najmanj 12.000 Din na leto.

Opozarjamo na to, da ne bo pozneje kdo rekel, da tam, kjer bi bilo potrebno, tega niso vedeli.

»Pof«, organizacija za izvajanje patrijotičnega terorja, postaja. Tako poroča beograjska »Politika«. Mislili smo, da je po vsem tem, kar je »Slovenec« vedel o tej organizaciji povedati, organizacija »Pof« — bila. »Pof« je ostala, mi pa smo — pač.

Italija-Abesinija

Razsodišče v sporu med Italijo in Abesinijo se ne more zediniti glede petega nevtralnega člana predsednika. Zato so seje odgodili. Če se komisija ne zedini do 25. t. m., bi moralo Društvo narodov izvoliti predsednika, čemur se pa upirajo Anglija, Francija in Italija, ker bi to pomenilo udarec proti Italiji in izstop Italije iz Društva narodov, ker bi s tem bila porušena tudi zveza velesil.

Avstrija postaja habsburška

Zvezni svet je dne 10. t. m. razveljavil zakon o Habsburžanih. S tem se vrne Habsburžanom odvzeta posestva in dovoljuje naselitev v Avstriji. Da formalno zadeva lepše izgleda, se bo vlada s Habsburžani — pogajala o poravnavi s habsburško dinastijo. — Uvedli so zopet tudi stara avstrijska odlikovanja in naslove.

Kaj pravijo nepristranski političarji Vloga socialne demokracije in državno vprašanje

Beograjska »Politika« poroča o neki konferenci v Valjevu, ki jo je obdržal Dragoljub Jovanović, eden izmed voditeljev združene opozicije. Jovanović je v početku svojega govora omenil podrobnosti iz nekega razgovora, ki ga je imel z univerzitetnim profesorjem Slobodanom Jovanovićem nekoliko let po zedinjenju. Prof. Jovanović si je stavil vprašanje, dali se bo Jugoslavija mogla obdržati, ali pa jo čaka ista usoda kot Avstro-Ogrsko. Mnenja je bil, da si moramo pri tem vzeti za vzgled zedinjenje Nemcev v rajhu, pri čemur je igrala zelo vidno vlogo socialna demokracija. Prof. Jovanović se je že l. 1934. ogreval za to, da se tudi pri nas stvori neke vrste socialna demokracija, čije vloga bi bila vsekakor blagodejna. In zakaj? Nemčijo je storil Bismark iz 40 držav, to je bilo samo formalno zedinjenje, medtem pa nemški narod še davno ni bil enoten. Med zedinjenimi državami je vladalo silno nesoglasje. V tem času se je pojavilo delavsko gibanje, ki je družilo en razred in predstavljalo eno ideologijo za vso državo. Skupna religija tega gibanja je bila socializem. Delavski razred je imel enoten tisk za vso državo. Medtem ko so vse stranke bile medsebojno podeljene, so delavske stranke in strokovne organizacije bile edine, ki so imele enotno vodstvo. Bismark je storil Nemčijo od zgoraj, socialna demokracija od spodaj, iz ljudstva. Socialna demokracija je bila živi pol, ki je spajal, združeval in cementiral nemški narod. Zato bi se morali zavedati, da se tudi naša država ne bi mogla obdržati pri najmanjšem potresu, ako se ne bi storila neke vrste socialna demokracija. Potrebno bi bilo storiti gibanje, ki bi enako zajelo vse pokrajine Jugoslavije.

Ob koncu svojega govora je D. Jovanović ponovno naglasil potrebo stranke v naši državi, ki bi bila kot nemška socialna demokracija.

(Za zahvalo pa so nemško socialno demokracijo zmerjali kot protidržavno in jo kot tako preganja tudi nemški fašizem. In kakšne so naše izkušnje? Op. ur.)

S. Topalović v skupščini

Njegove izjave novinarjem

Dne 12. t. m. je bil s. dr. Živko Topalović pri predsedniku Narodne skupščine in finančnega odbora, kjer je interveniral v raznih socialno-političnih zadevah, na katere bi se pri sklepanju dvanajstin in finančnega zakona ne smelo pozabiti. Pri tej priliki je tudi načel vprašanje amnestije političnih kaznjencev. Omenil je zahteve celjske konference, ki je sklenila oživotvorjenje Socialistične zveze delovnega ljudstva in dodal: »Mi nočemo delati ničesar ilegalnega. Ako bo skoro došla sprememba zakona o društvih in strankah, potem bomo na to spremembo čakali. Ako ne, bomo prijavili stranko po sedaj obstoječem zakonu. Mi smo to že enkrat storili, ali smo bili zavrženi. Nimamo nobenega razloga, da bi kaj takega ne poskušali v novi situaciji.«

Mi smo in ostanemo!

Brez dvoma, da našemu meščanstvu, predvsem »Slovincu«, ne gre v glavo, kako morejo že davno za mrtve proglašeni marksisti mobilizirati tako velike množice. Res je bila proti pričakovanju nas samih udeležba tako veličastna, da tega ne bo mogoče pozabiti. Vendar, če vzamemo, pod kakšnimi okoliščinami so se te množice odzvale skupnemu pozivu, potem je treba vzeti v obzir silno slab gospodarski položaj, v katerem se naše delavstvo nahaja, nadalje to, da ravno nam delavcem ni bila dovoljena polovična vožnja in da je baš tisto jutro vreme slabo kazalo in je

v revirjih zelo deževalo. Če bi vseh teh ovir ne bilo, potem bi pač tisti krogi, katerim so bile že te množice trn v peti, bili še bolj razburjeni, če bi videli na zletu še enkrat toliko ljudi. To je treba pribiti.

Zato prav lahko trdimo, na podlagi tozadevne legitimacije, ki si jo je delavstvo samo dalo, da so v zelo veliki zmoti tisti, ki mislijo, da socialistična ideja pri nas umira. Pokazali smo, da ne samo živi, temveč zelo hitro napreduje.

In to je naša zavest, naš ponos!

Tako je tam, kjer ni načel

Tragikomedija naših

Cesto slišimo tu ali tam mnenje, da so se parlamenti izživeli. Če spodbijamo tako zgrešeno mnenje, dobimo kot odgovor dokaze o nesposobnosti raznih parlamentov. Slika se nam nedelo tega ali onega parlamenta, nestanovitnosti teh ali onih tkzv. »poslancev« in v zadnjem času navajajo običajno kot klasičen primer pojmovanje nekaterih o parlamentu in poslancih — člene jugoslovanskega parlamenta. Kakor je videti, imajo v tem oziru prav. Toda ta — na žalost resnični — primer še ne spodbija vrednosti parlamentov, še manj pa vrednosti demokracije, nego je samo jasen dokaz za to, kam vodi laži-demokracija z laži-volitvami, kakršne so bile pri nas že dvakrat.

O jugoslovanskem volilnem zakonu kot klasičnem primeru protivolilnih zakonov ne bomo pisali, saj je znan dovolj. Na temelju tega zakona so se vršile letos volitve, ki se jih je udeležila vlada g. Jevtića s svojo režimsko listo, dalje združena meščanska opozicija s svojo listo in še dve manjši skupini s svojimi listama. Delavstvo je bilo brez volilne pravice z namernim

členjem volilnega zakona s strani pravosodnega ministra g. Kojića,

Boj meščanskega režima in meščanske opozicije je bil hud. O tem, kdo je številčno zmagal, še danes ni točnih poročil, zlasti, ker trdi vodstvo opozicije, da je zmagala ona tudi številčno. Da pa je opozicija zmagala — zlasti, če vzamemo ogromno število onih, ki se niso udeležili volitev — moralno in s tem dejansko, o tem sploh ni spora. Mimogrede je treba še pribiti dejstvo, da je za abstinenco pri javnih volitvah potrebno vsaj toliko poguma, odločnosti in značajnosti, kakor za glasove proti režimu. Vendar je kljub tej zmagi opozicije dobil režim oz. vladna lista g. Jevtića 303 »poslancev«, dočim je dobila vsa opozicijska skupna le okrog 60 poslancev. Verifikacijska debata je vsaj na zunaj kazala vlado 303 poslancev kot močno, nezlomljivo in enotno. Če le čitamo govora bivšega notranjega ministra g. Popovića in bivšega pravosodnega ministra g. Kojića

si ne moremo nikdar misliti, da sta to dva govora v znaku labudjega speva. Debata je potekla v popolnem soglasju, poslanci so bili soglasno verifikirani, vse pritožbe proti verifikaciji in volitvam so bile soglasno odklonjene, nosilec liste g. Jevtić soglasno izklican za narodnega vodjo in —

Toda ni petelin še dvakrat zapel, že je »zmagovita« vlada odstopila ali odstopiti morala, in imenovana je bila popolnoma nova vlada, ki naj predstavlja tudi novi režim. To bo menda točno, kajti nosilec stare liste z narodnim vodjo na čelu so stopili v opozicijo proti njej in iz vladne deklaracije je videti, da hoče ta nova vlada spremeniti nekaj zakonov, ki so bili stebri starega režima.

Toda zdaj se prične tragikomedija »narodnih poslancev«, izvoljenih na listi starega režima. Ti poslanci so pred sprejemom kandidature celo podali svojem vodji častne izjave, da ga ne bodo zapustili, tudi če

»narodnih poslancev«

bi ne bil v vladi. Toda že prve dni nove vlade so se ti poslanci zasukali in presukali. Zapustili so nosilce starega režima, katerim se imajo zahvaliti za svoje mandate, kakor zapuščajo podgane potapljačo se ladjo. G. Jevtić, kateremu se imajo prav vsi zahvaliti za stolčke in mandate z dnevnici vred, mora s peščico zaenkrat še zvestih gledati kako ga dan za dnem zapuščajo njegovi »mandatarji« z najzvestejšimi vred in premišljevat o resničnosti nauka iz basni:

»Priatelju ne zaupaj v sreči,
dokler ga nisi izkusil v nesreči.«

Večina starežimskih poslancev je prijavila zvestobo novemu režimu in s tem dejansko poteptala program, na katerem je bila izvoljena. Kako pojde stvar dalje, je še vprašanje — vendar vsi se moramo vprašati: kaj hočejo prav za prav taki ljudje, koga zastopajo, kaj je njihov namen, če danes hodijo za črnimi, jutri pa se že z isto vnemo borijo za belo? Žalostne so take razmere — toda poučne.

Kažejo nam, da taki možje ne spadajo v parlament. Taki možje delajo našemu parlamentu in parlamentarizmu sploh škodo in sramoto, ki sta nepopisljivi. To je navadno zasmehovanje parlamenta.

A vzrok temu je: način volitev. Volitve brez svobode, volitve brez načel — na pritisk za nekoga, ki čez noč postane malik milijonov političnih švigašvag. Vzrok je tudi pomanjkanje vsake kontrole po drugih političnih skupinah — sploh ono monopolno izkoriščanje volilnih dni.

Če še nikdar in nikjer, se je pri nas pri zadnjih volitvah do golega razkrinkala lažidemokracija z vsemi svojimi priveski, predvsem z lažiparlamentarizmom in laživolitvami.

Zaradi tega: proč z lažidemokracijo!

Sem s političnimi svoboščinami, s pravico do neomejenega združevanja, s svobodo govora in tiska.

Sem s tajno, enako in splošno volilno pravico.

Proč z lažnimi ljudskimi zastopniki, ki so postali »poslanci« zaradi poslanstva samega.

Naj žive svobodno izvoljeni zastopniki ljudstva, naj živita demokracija in socializem.

V—ič.

Neskončna veriga kapitalističnega gospodarstva

Ko eni več ne kupujejo,
drugi več ne prodajajo.

Ko eni več ne prodajajo,
drugi več ne producirajo.

Ko eni več ne producirajo,
drugi več ne delajo.

Ker več ne delajo,
nič ne zaslužijo.

Ker nič ne zaslužijo,
več ne — kupujejo!

Po »Senu«. Iz esperanščine prevel J. D.

2000 kovinarjev stopilo v stavko!

Stavka javorniških in jeseniških kovinarjev

Dne 12. t. m. je izbruhnila stavka kovinarjev na Javorniku. Povod za stavko je dalo podjetje KID, ki je kršilo delovno pogodbo v nič manj kot 18 točkah. Ob razglasitvi stavke delavstvo ni zapustilo podjetja, ampak je ostalo v tovarni, v nameri, da tamkaj počaka zaključek pogajanj, ki so se kmalu potem pričela. Delavske žene so med tem prihitile stavkujočim možem na pomoč. Zasedle so vse vhode v tovarno in prinašajo svojim možem in sinovom okrepčila. Delavstvo v tovarnah na Jesenicah in Savi je izreklo svojo solidarnost s

stavkajočimi.

Pogajanja počasi napredujejo. Udeležujejo se jih za KID inž. Dostal in dr. Obersnel, za organizacijo SMRJ s. Leskošek ter 16 zaupnikov vseh v obratu zastopanih organizacij. Oblast zastopata sreski načelnik g. dr. Vrečar in pa inspektor dela g. inž. Baraga.

Ako podjetje ne bo po nepotrebnem ostrilo situacije, bo spor vsekakor kmalu končan. Krivda na sporu zadene vodstvo podjetja in na njem je tudi, da to krivdo popravi.

Iz stavke na Javorniku se je razvila splošna stavka kovinarjev pri KID. Včeraj, v ponedeljek, dne 15. julija je stopilo v stavko 2000 kovinarjev iz protesta, ker je podjetje KID kršilo kolektivno pogodbo in ni maralo razgovarjati z zaupniki, ki so

hoteli posredovati. Stavka je izbruhnila ob 2. uri popoldan. Vse prebivalstvo je na strani stavkajočih. Oblast pa je koncentrirala v območju obrata KID veliko številno erožništva.

Najpodlejši jezuitizem proti grafičarjem

Stavka grafičarjev v Ljubljani je v popolnem razmahu. Listi sicer izhajajo v omejenem obsegu in polni napak, kar potrjuje, da opravlja delo nekaj »z velikimi žrtvami kupljenih« elementov, kakor priznava »Jutro«. Med tem elementi so tudi takozvani »bodoči inteligenti«, ki padajo v hrbet grafični organizaciji, organizaciji, ki nosi velik socialni riziko za svoje članstvo in se v tej borbi bori, da ohrani to, kar si je v 67. letih obstoja priborila. Ti »kupljeni« elementi zbujaajo ogorčenje med dijaško mladino in drugo umno inteligenco, ki najodločneje protestira proti sramoti, s katero se omadežuje ugled in morala dijaštva in inteligence. Če bivši tajnik nekdanj mogočne stranke snazi stroje in poizkuša tipkati, če se dijaki ponujajo v službo ali jo opravljajo, je to po obrtnem zakonu tudi kaznjivo, ker se tiskarne ne nahajajo v položaju »vis majors«, ampak so same zakrivile, da ni prišlo do normalne obnovitve tarifne pogodbe.

Pojasnili smo že vso zadevo. Toda, ker se javnosti hoče dopovedati, da je organizacija zakrivila stavko, oziroma nje vodstvo, moramo iznova pribiti nekaj dejstev, ki jih je »Jutro« zamožčalo, da bi zvrnilo krivdo na organizacijo.

»Jutro« predvsem preklicuje, da bi bila stavka politična, kakor je trdilo izpočetka. To je razumljivo, ker je borba v tem primeru popolnoma socialnega značaja in hoče le odbiti pripravljani napad na tarifno pogodbo in socialno oškodovanje grafičnega delavsiva.

Na jako prefrigan način so pripravljali napad na tarifno pogodbo. Ker je letos, dne 30. junija potekla tarifna pogodba v dravski banovini, in da se ne obnovi, so pogajanja za obnovitev pogodbe delodajalski zastopniki »taktično sabotirali«. Organizacija je zahtevala obnovitev domače pogodbe vsaj za par let, zastopniki delodajalcev so se pa izgovarjali, da se mora skleniti pogodba za vso državo ali doma največ za eno leto. Organizacija soglašala z zahtevo po enotni tarifi, kolikor bi odgovarjala prilikam, čeprav je vedela, da obstoja tu namen, kako bi ob poteku enotne pogodbe pognali vse grafičarje v državi v stavko.

To zahtevo so delodajalci neprestano ponavljali. Sklenilo se je, potem na pogajanjih, da se morajo pogajanja sklicati najkasneje 1. novembra ter končati do 1. decembra 1934 in s tem obnoviti pogodbeni odnošaji med podjetniško in delavsko organizacijo. Ta pogajanja se pa niso vršila. Organizacija je ponovno urgirala pogajanja

pa ni dobila niti odgovora, ki bi ga že takt sam zahteval.

Temeljni vzrok gibanja je bil torej boj za pogodbo, in ker tiskarnarji, vsaj njih zastopniki, svoje prevzete dolžnosti niso izvršili, je prišlo do stavke.

Značilno je, kako »Jutro« brani Narodno tiskarno. Dne 28. junija je imela organizacija zadnja pogajanja z zastopniki delodajalcev. Delodajalci so stali absolutno na stališču enoletne pogodbe. V soboto in v nedeljo delojadali niso dali nobenega glasu. V nedeljo zvečer, to je, 30. junija, pa je bil osobju vstop v Narodno tiskarno k nočnemu delu zabranjen, čeprav je še veljala tarifna pogodba. Sedaj se izgovarjajo na »sabotiranje« in da je osobje odreklo nadurno delo ob takratnih treh praznikih. Z ozirom na položaj je delavstvo nadure res odreklo. Toda v tarifni pogodbi, ki je takrat še veljala, je določeno, da sme organizacija zabraniti nadure, če to zahtevajo zaposlitvene razmere; določeno je pa tudi, da se sporazumno z organizacijo delavcev nadure lahko opravljajo, če to zahteva nujni interes. Takega sporazuma Narodna tiskarna ni iskala. Narodna tiskarna je torej neopravičeno izprla delavstvo pred potekom pogodbe. Že v ponedeljek jo je bolela glava. Sporočila je, da delavstvo ni odpuščeno in da v torek lahko nastopi službo. Toda tudi v torek je bila tiskarna zaprta. Šele po daljšem čakanju je bilo osobje pozvano, da pride posameznik v pisarno ter podpiše osebnostno pogodbo izven organizacije. Ta zahteva je bila za organizirane in zavedne grafičarje tako nemoralna, da so jo odklonili. Sedaj se je Narodna tiskarna vrgla na lov stavkokazov. Madžari, Nemci, dijaki, inteligence, vse bi ji prav došlo, da zlomi grafičarsko organizacijo. S stavkokazi, ki niso najboljšje kvalitete, sklepa pogodbe na tri leta in jim plača po 700 Din tedenske plače. Ob takih pogojih bi vstopilo tudi stavkujoče delavstvo rado zopet v delo. Ali jeza na organizacijo je prevelika, da bi merodajne osebe mogle pokazati vsaj deset gramov več umevanja za pravične zahteve grafičnega delavsiva. Motijo se namreč gospodje, da se da organizacija, ki ima ogromen socialni pomen, streti z navadno aroganco.

Organizacija grafičarjev pri celotni akciji ni imela prav nobenega drugega namena, kakor da prepreči grozečo stavko, ki so jo pripravljali nekateri tiskarnarji s svojim ravnanjem.

Se na eno dejstvo opozarjamo. Z ravnanjem Narodne tiskarne se ne strinjajo vse

W. G. Nouhuys:

Aretiran

»Dajti mi nekaj par, dragi gospod, prosim, prosim!«

Gospod se niti ozrl ni, ampak je hitel mirno z navzgor zavahanim ovratnikom svoje debele suknje.

Tožeče je pihal zahodnik skozi go-lo drevesno vejevje ter nosil s posameznimi suhimi listi pomešane oblake prahu proti mestu.

Ura je bila šest. Mrzel, mračen februarški večer. Nebo sivkasto. Obetal se je skorajšnji sneg.

Jože je gledal za odhajajočim. Še enkrat se je ozrl v zapuščeni samoti parka na desno in levo, pogledal po cesti, ki je vodila skozi park, kjer je tam daleč, daleč videl nemirno migljajočo plinovo svetiljko. Nekaj časa je stopical sem in tja in si potegnil raztrgano čepico še bolj na čelo, tako, da se je pokazal šop razmršenih las skozi luknjo. Puhnil si je v roke, ki jih je nato zopet vtaknil v hlačna

žepa ter jih tesno pritisnil na mršavi stegni. In počasi se je opletal proti mestu.

Danes pač ne bo nobenega zaslužka več. Ze od dveh je stal s šklepetajočimi zobmi. In koliko je zaslužil? — Dva dinarja.

Skoraj ni mogel več držati škatljice vžigalic v premrtih rokah. In čim bolj je postajalo mraz, tem manj je zaslužil. Ljudje se niso hoteli več ustaviti in seči v žep. Kakor da nje-ga še bolj ne zebe!... In mršavi po-bič, ki mu je ledeni veter pihal skozi obnošeno obleko, je še bolj stiskal roke k telesu.

Dva dinarja — kako naj gre s tema domov?... To bi bilo nekaj — ona bi zdvijala! Rozo so poslali na drugo stran, v Tivoli — tam tudi ne bo dobila kopice denarja. Oba morata naberačiti najmanj deset dinarjev — najmanj — kajti sicer!... Še vidi svojo mater, kako mu žuga s pestjo. Pa — kaj mu to dene? Če udari ona, udari tudi on... zaradi njega naj...

Očeta pač ne bo doma. In če bo doma, tedaj bo vendarle sedel docela otopel. In če bo tudi on prišel, bo pač storil kot Janez, ki je lani utekel... Stari mu pač ne bo ukazoval.

Najhuje pa je, če mu ne da jesti. In bil je tako zelo lačen... Kar spreletelo ga je, če se je zmisli na podstrešno kamrico, kjer je imel ležišče med staro ropotijo na kosu raztrgane preproge. Oh tam je bilo tako zelo mraz. Strešni žlebniki so bili razbiti. Videl je nebo skozi razpoke. In če je bil lačen, sploh ni mogel spati.

Zdaj se je naslonil ob cestno svetiljko tik pred veliko hišo, pred katero je stala kočija. Kočijaž je sedel v debelem kožuhi na sedalu. In ko so se odprle hišne duri, je sluga ponižno odprl vratca kočije. Iz lepo poslikane veže je odsevala roznata svetloba na cesto in slišali so se glasovili dam.

»Pazi, mama, ne hodi k vratom. Mraz je!«

»Ali je Henrik dovolj toplo zavavit?«

»Da, gotovo!«

V velik plašč zavita dama z gosto kopreno na obrazu in deček kakih osmih let v dolgi suknji sta hitro stopila v ekvipažo. Sluga je zaprl vratca ter hitro skočil na svoj sedež. In voz je odrdral.

Malomarno je gledal Jože za vozom. Potem je pohitel za dvema gospodom, ki sta v živahnem pogovoru hitro stopala. Eden je zelo trdo govoril, kar se je zelo neprijetno slišalo na tihi cesti.

»Samo en dinar, prosim — kupite škatljico vžigalic!«

Gospoda nista slišala.

»Oh, prosim, prosim — tako je mraz. In jaz sem tako zelo lačen.«

Z iztegnjeno roko je tekel poleg njih.

»Izgini, sicer te dam aretirati!« je zakričal gospod, ki je imel tako zelo trd glas. Očividno se je bil razjezil, ker ju je deček motil v važnem pogovoru.

(Dalje prihodnjič.)

Znanstveno priznan,

SARGOV/
zdravniško preizkušen

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

IZ NAŠIH KRAJEV

Maribor

Konferenca. V petek, dne 19. t. m. se bo vršila ob pol 20. uri v dvorani Delavske zbornice konferenca z dnevnim redom: Potreba naše samostojne politične organizacije »Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Vest o razpustu »Svobode« se je minuli ponedeljek bliskovito razširila v našem mestu. Delavci so kar navalili na tobakarne, da pokupijo vse stare številke katoliškega »Slovenca« od konca junija pa do danes, in si jih še enkrat prečitajo. Kulturna zveza »Svoboda« je vršila važno kulturno delo med delavstvom. Povsod v krajih, kjer so obstojale njene podružnice, se je nehalo pisanjevanje, prepeti, uboji in ostale grde razvade, ki jih dvatisočletna vzgoja ni mogla odpraviti, so prenehali. Delavstvo, ki si želi izobrazbe, se bo borilo tudi v bodoče za napredek in proti nazadnjaštvu!

Zopet samomor radi brezposelnosti. V vasi Devica Marija v Brezju je samovoljno končal svoje bedno življenje 42letni brezposelni delavec Belič Leopold. Ze parkrat je v zadnjem času poizkušal izvršiti samomor, kar so pa svoji preprečili. Obupan radi brezposelnosti, je končno izvršil svojo namero in se v drvarnici obesil. Koliko žrtev bo še tirjala brezposelnost, proti kateri se mnogo govoriči, pozitivnega pa se ne pravi jako malo, ali še bolje rečeno, skoraj nič!

Pozor železniški vpkoienci in vdove v Mariboru in okolici, ki ste člani(-ice) Podpornega društva železniških uslužbencev in vpkoiencev v Ljubljani. Ker je oblast razveljavila volitve delegatov, ki so se vršile

Trbovlje

Beogradska delegacija poroča. V soboto, dne 13. t. m. se je vrnila delegacija iz Beograda, ki je imela nalogo, da predoči vsem merodajnim ministrom položaj, v katerem se nahaja rudarsko delavstvo v Dravski banovini. Delegacija je bila sprejeta pri g. min. Antonu Korošču, pri ministru saobračaja dr. Spahu in ministru za šume in rudnike. Težišče bodoče usode slovenskih rudarjev je sedaj v Beogradu. Delegacija je z živjo in tiskano besedo povdarila, da se položaj rudarjev v Sloveniji poslabšati ne sme, ker bi bil to začetek konca. Komur je kaj za urejene socialne, gospodarske in politične prilike v Dravski banovini, ta naj skrbi za to, da se temu delavstvu ne bo odvzelo zadnjega koščka kruha. Obrtništvo in trgovci v revirjih že sedaj komaj životarijo. Lahko trdimo, da je stotisoče ljudi, ki z bojaznijo spremljajo potek pogajanj. Gospodje ministri, ki imajo sedaj zadnjo besedo in ki edini o tem odločajo, so informirani. Od njihovega razumevanja zavisi usoda rudarskega delavstva v Sloveniji, kakor tudi usoda vseh onih tisočev, ki so na zaslužek in zaposlenje rudarjev navezani.

Rudarski otroci na svežem zraku. Kakor vsako leto, je tudi letos poslala Krajevna bratovska skladnica čez 50 rudarskih otrok na oddih na Gorenjsko. Otroci se tam vedno telesno okrepijo, ker pridejo na sveži zrak, pa tudi za starše pomeni to olajšanje. Zato je letovanje rudarskih otrok treba pozdravljati. Tembolj čudno je, da je odbornik bratovske skladnice Gnilšek na konferenci delegatov predlagal, da se naj otroci rudarjev ne pošiljajo več na počitnice. Gnilšek ima vedno veliko besedo, kadar pogreva fraze o enotni fronti, raznaša neresnične vesti o poživovalnih delavskih zaupnikih, pri čemer ga podpira razbijaška ženska organizacija. Kadar se gre pa za koristi delavcev in rudarskih otrok, tedaj je pa proti. Delavstvo bo gotovo vedelo, kaj mu je storiti z zaupnikom kot je Gnilšek.

Kranj

Delavski socialno-politični tečaj se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. dopoldne v dvorani restavracije Semen. Govorila bosta ss. dr. Reisman in Eržen.

Stavkokaze so iskali v nedeljo 7. t. m. za tovarno Woschnagg, in sicer nek zastopnik podjetja, Pollak iz Ljubljane in nek gospod iz podjetja »Standard«. Dobil so tri brezposelne usnjarije. Enega kvalificiranega usnjarija pa je menda, v znak simpatije do svojega kolega, odstopila tovarna Pollak. Delavci so bili nemalo presenečeni, ko so se kot stavkokazi znašli v temni noči v Woschnaggovi tovarni v Soštanju, kamor so jih pripeljali z avtomobilom, kajti ponudeno jim je bilo samo delo, nič pa rečeno, kje in pod kakšnimi pogoji. Mnenja so bili, da gre do delo v enega izmed Pollakovih obratov. Po zmagi stavkajočega delavstva pa je bilo njihove skrivnostne službe in upravičenega strahu pred stavkajočim delavstvom konec. Pri odhodu jim je bilo obljubljeno, da bodo dobili pozneje zaposlenje, sicer jih je pa menda minilo, da bi še kdaj sprejeli delo pod takimi pogoji. Tako tragično komedijo doživi le delavec, ki ni zaveden in organiziran in ki ne čita delavskega časopisa.

V podjetju »Standard« se je delavstvu grozilo, ako bi se udeležilo zleta »Svobode« v Celju. Ni nam znano, ali je taka prepoved v skladu s krščanskimi načeli, katerih se gotovi gospodje strogo drže, ali pa se je to zgodilo morda radi najavljene prihoda ge-

na volišču v Narodnem domu l. 1933, se bodo izvedle nove volitve. Glasovnice dobite dnevno od 15. do 20. julija v času med 1. in 3. uro pop. v nekdanji šoli v Koloniji, Preradovičeva ul. (kjer bodo tudi volitve, toda šele 28. julija t. l.). Vsak se izkaže s člansko legitimacijo in podpiše prejem glasovnice. Naj noben vpkoienc ali pa vdova ne zamudi priti po glasovnico, da bo lahko svobodno izrazila svojo voljo. Člani, ki bodo šli po glasovnice (ali jim bodo dostavljene na dom), pa ne nameravajo osebno udeležiti se volitev, lahko oddajo svoje glasovnice dnevno, počeni od 16. do vključno 21 t. m. med 9. in 12. uro v Delavski zbornici, Sodna ul. 9-II., kjer dobe tudi vse potrebne informacije. — Smasek Franc.

Odpravite smrad. V podzemskih stratiščih v našem mestu vlada neznosni smrad. Potrebno bi bilo, da se za te nedostatke pobriga sanitetna oblast in mestni stavbeni urad.

Desetletnico svojega obstoja bo praznovala 3. in 4. avgusta t. l. godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru«. Na predvečer, v soboto, dne 3. avgusta, se bo vršil na vrtu »Gambrirove dvorane« koncert, v nedeljo, dne 4. avgusta pa velika poletna veselica v gostilni Anderle v Radvanju. Vse prijatelje naše godbe opozarjamo na to prireditve.

Na prireditvi »Mariborski teden« bo razstavila tudi mariborska tekstilna industrija svoje izdelke.

Javna kuhinja v Mariboru, Slomškov trg 6, servira od danes naprej delavsko kosilo za Din 3.—

neralov usnjarske industrije za slučaj, če bi eventualno potrebovali večje število stavkokazov tudi iz vrst zaposlenega delavstva v podjetju za tovarno Woschnagg. Sicer pa so razmere v podjetju take, da delavstvu finančna sredstva niso dopuščala niti udeležbe na evharističnem kongresu. Zato bodo gospodje generali, če pridejo še tako nepričakovano, našli delavce vedno doma. — Kakor čujemo, so se nekateri gospodje v podjetju svoj čas tudi zelo razburjali nad člankom v štev. 19 »Delavske Politike« in nudili celo nagrado delavcu, ki bi izdal dotičnega, kateri je razkril škandalozne razmere delavstva v podjetju. Sedaj je podjetje zopet poslalo nekaj delavcev na brezplačni dopust.

Ob priliki celjskega zleta »Svobode« se je nekaterim gg. duhovnikom zdelo potrebno, da so v svojih pridigah napadli delavsko kulturno zvezo »Svoboda«. Se razume: Zlet je bil namreč manifestacija za delavsko kulturo in demonstracija proti kapitalizmu.

Nekateri krogi so mnenja, da Kranj nima toliko barve, kolikor jo bo potrebno, da se gospoda prebarva v smislu nove politične orientacije.

Eksplotacija ne pozna meje. Veliko se je že pisalo, kako se ravno pri javnih delih izkorišča delavstvo, pa najsiho že pod to ali ono firmo. Tako tudi podjetje »Svavec« plačuje delavce pri vodnih delih ob banovinski cesti na Gor. Savi po Din 2.25, da celo po Din 2.— na uro. Vršijo se javna dela, ki naj bi bila v korist naroda, a pri delu pa narod direktno propada.

Slike celjskega zleta dobite ob nedeljah od 9. do 11. ure. Slike imajo velikost razglednice in je na razpolago 10 različnih posnetkov, ki so zelo posrečeni. Cena je Din 4 za komad. Opozarjamo na to tudi druge podružnice.

Smlednik

Tudi v naši kmečki vasi se je pričelo dramiti delovno ljudstvo ter se združevati. Izprevideli smo, da nam časi, ko se sami za svoje zadeve nismo brigali in jih prepuščali v reševanje gotovim gospodom, niso prinesli nič dobrega, marveč samo poslabšanje. Delavski tisk je prodril v naše kraje ter romata »Delavska politika« in »Ljudski glas« iz hiše v hišo. Tudi za »Cankarjevo družbo« bomo poskrbeli letos za večje število naročnikov. Hoteli smo ustanoviti »Svobodo«, pa so se že gotovi gospodje zaganjali vanjo in odvrčali ljudi od obiska naših prireditev. Naj nam bo to le

Krasen delavski tečaj v Libojah

300 delavcev poslušaja predavanje — 40 novih naročnikov.

Uro hoda od postaje Petrovče pri Celju leži premogovnik Liboje, kjer je pravkar delavstvo zopet v mezd-nem gibanju. Prihodnji mesec namreč poteče kolektivna pogodba in treba bo strnjени vrst vsega delavstva, da doseže zboljšanje svojih težkih delovnih pogojev. Na željo naših rudarjev je vsled tega povabila »Zveza rudarjev« s. dr. Avg. Reismania iz Maribora, da pride predavati o zakonih, ki so najbolj pereči za naše rudarje in o pomenu strokovne

v vzpodbudo, da smo na pravi poti in da bomo še bolj delali za delavske cilje.

Šoštanj

Stavkokazi v tovarni so pri nekaterih strojih popolnoma zrahljali vijake in isto tudi pri nekem tovornem avtomobilu. Da niso bili delavci, ki so prišli po stavki zopet na delo, z gotove strani opozorjeni na možnost sabotaže, bi se lahko pripetilo več nesreč. Gotovi stavkokazi torej niso le skočili v hrbet svojim sodelavcem, ampak so hoteli oškodovati tudi podjetnika, ki jih je najel za delo. Ljudje, ki so zmorni pomagati kapitalizmu, da zavije vrat delavcem, ki se pošteno bore za svoje pravice, so zmorni tudi drugih dejani.

Neko lesno podjetje in parna žaga v okolici je priskočila na pomoč stavkokazom v tovarni usnja Fr. Woschnagg z 1 sodom sadnega mošta. Ta sod jabolčnika so peljali na vozu skritega v smrekovih skorjah. Boljše bi bilo, če bi ga točili delavcem v tisti žagi, ker delavci najbrže tudi niso plačani preveč dobro. In če je že dotični lastnik tako kavalirski, naj priredi še svojim ljudem vsak dan malo »zakusko«, gotovo mu bodo hvaležni.

Nekaj misli o stavki pri Woschnaggu. Javnost je bila vsled izbruhavke stavke mogoče nekoliko presenečena. Tisti pa, ki so položaj poznali, so vedeli, da je tako moralo priti. Delavstvo je stopilo v bran za svoje pravice, disciplinirano in dostojno, kot se to spodobi. Oblast se je lahko prepričala, da so bile vočigled temu dejstvu, vse varnostne mere odveč.

Nikdar bi si ne bili mislili, da uživa delavstvo v Soštanju takšne simpatije s strani obrtništva, trgovstva in inteligentov, ki so podpirali stavkajoče v borbi za pravice moralno ali materialno. To pa je bil šele samo začetek. Če si pogledal straže okrog in okrog tovarne, si moral uvideti, da so ti ljudje že gotovo nekje bili in se naučili discipline, ki je najbolj potrebna. Ni mogoče prehaliti energije teh ljudi. Peščica nazadnjakov mogoče res še noče priznati delavstvu pravice na obrambi. Med temi so dobro situirani in dobro plačani ljudje. Toda tudi ti se bodo morali navaditi, da si delavstvo ne bo pustilo več kratki svojih pravic.

Sklenjen je bil sporazum in s tem bi morali nastati normalni odnošaji med delavstvom in podjetjem. V sredo po sklenitvi sporazuma pa so bili poklicani obratni zaupniki v pisarno in se je od njih zahtevalo, da naj delavstvo pouče, kakor je bilo navedeno v sporazumu pod točko 6, kar so zaupniki tudi obljubili. Podjetje pa še zahteva od obratnih zaupnikov, da se morajo delavci in delavke opustiti pri vodstvu, češ, da so razburjeni klicali pfuj proti firmi. Da povemo resnici na ljubo, ta pfuj ni veljal firmi, ampak gospodu, ki je v času, ko se je pripeljal avto s stavkokazi iz Konjice, ktere je delavstvo, posebno ženske, sprejelo s protesti, rekel žandarmeriji, ki je strazila vhod, da naj puca! To vse pa se je zgodilo pred sporazumom in če bi hoteli biti objektivni, bi morali obojestransko pozabiti, kar se je zagrešilo na obeh straneh. Mislimo, da je s tem zadušeno obojestransko in ker hočemo biti tudi mi delavci in delavke ljudje, ne pa windische Hunde, šlappe itd., tudi taki izrazi so podali s strani gotovih gospodov. Zato se nam zdi, da je boljše pozabljenju zapisanih stvari ne več vlačiti na dan.

Podpisani odbor se v imenu vsega stavkajočega delavstva tovarne usnja Fr. Woschnaggovi sinovi v Soštanju zahvaljuje vsem prebivalstvu Soštanja in okolice, predvsem pa trgovcem in obrtnikom za izkazano moralno in materialno podporo, kateri smo bili deležni za časa stavke in prosimo, da tudi v bodoče z isto simpatijo podpira našo upravičeno stvar. — Stavkovni odbor.

Slovenska Bistrica

Konferenca. V nedeljo, dne 21. t. m. se bo vršila v hotelu Neuhold v Slov. Bistrici konferenca z dnevnim redom: Potreba naše samostojne politične organizacije »Socialistične zveze delovnega ljudstva«. Pričetek konference ob pol 10. uri dopoldan.

Doma in po svetu

Iz strankarskega življenja in politike politične — konsolidacije. V Ljubljani so imeli posvetovanje glede organizacije radikalne stranke. Posvetovanja so se udeležili ljubljanski župan dr. Ravnihar, bivši minister Županič, Ljotze Slanovec in drugi. Navodila za snovanje organizacije so že prejeli. Še ta mesec pride v Ljubljano Laza Markovič, da dá osebno potrebna navodila. — Na Hrvaškem nameravajo organizirati sporedno z dr. Mačkovo kmetiško stranko novo stranko po vzoru slovenskih klerikalcev. Zato je razumljiva dr. Mačkova izjava, da ni zadovoljen z novim problemom političnih strank. Snovanje teh strank ima namen podpreti politični vpliv radikalov v državi. Vsekakor se pa nam zdi, da je taka grupacija strank in pregrupacija političnih eksponentov, ki se vrši, umetna tvorba, prav podobna eksperimentom bivšega dravskega bana dr. Marušiča in njegovih tovarišev. Prehajanje vidnih oseb iz stranke v stranko je vedno znak nesolidnosti politične tvorbe, ker jo tvorijo nestanovitni elementi.

»Politične« korekture. Radiopostaja v Ljubljani je dobila novo upravo (odvetnik dr. Miha Krek). — Obnovi se telovadno društvo »Orel«. — Večjih izprememb pričakujejo tudi v osebju javnih funkcionarjev pri banovini in v socialnopolitičnih samoupravah. — Jeseni utegnejo biti občinske volitve, spomladi pa volitve v narodno skupščino, če bo šlo vse tako, kakor je očitno v konceptu.

Član upravnega sveta tovarne za dušik v Rušah je postal ravnatelj OUZD v Ljubljani, g. dr. Joža Bohinjec.

Belgija prizna Rusijo. Belgijska vlada je dala nalog svojemu poslaniku v Parizu, da stopi v dogovor glede vpostavitve rednih diplomatskih odnošajev med Belgijo in Rusijo.

lavstvo. Nato so sledila še številna vprašanja, na katera je predavatelj odgovarjal celo uro. Šele opoldne je končal ta poučni in živahni tečaj delavske izobrazbe v Libojah. Pred predavanjem in ob koncu je prelepo zapel delavski pevski zbor, ki je resničen ponos našega proletarijata. Navdušenje naših ljudi je doseglo svoj vrhunec, ko je predavatelj po končanem razlaganju resnih nalog našega delavskega časopisja pozval navzoče, da dvignejo roke oni, ki hočejo naročiti »Delavsko politiko«. Prijavilo se jih je nič manj kot 40 in sta nato prevzela ss. Jože Potoč-

nik za premogovnik Liboje, in sodrug Martin Zupanc za keramično tovarno poverjeništvu za pobiranje naročil. Njima se naj priglasijo oni, ki se bodo še naročili. Shod je vodil in otvoril s. Jože Potočnik v imenu »Zveze rudarjev«, udeležil pa se ga je tudi naš marljiv delavski organizator s. Jakob Vodopivec iz Celja. Sodrugi so želeli, da bi se taka predavanja kmalo zopet ponovila. Delavstvo je odločno sklenilo, da bo nadaljevalo v strnjeni organizaciji svoj boj za boljše življenske pogoje in za svojo izobrazbo.

Plačati treba zaostanke delavskemu zavarovanju

Vstaviti je treba potreben kredit v proračunske dvanaajstine.

Država dolguje delavskemu zavarovanju okoli 30 milijonov dinarjev. Parlament se sedaj posvetuje o proračunskih dvanaajstinah, pa bi bila njegova dolžnost, da poskrbi za kredite, da se plača tudi ta zaostanek. Delavsko zavarovanje se ne nahaja v najboljših razmerah, ker znaša celotni zaostanek neplačanih pri-

spevkov že okoli 170 milijonov dinarjev. Če pojde to tako dalje, bo zavarovanje le težko vršilo svojo dolžnost. Med temi zaostanki je domala polovica delavskih prispevkov, ki so bili odračunani. Država bi s plačevanjem prispevkov pač morala dati dober zgled malomarnim plačevalcem zavarovalnih prispevkov.

Boj proti nočnemu delu v pekarnah

Anketa za odpravo nočnega dela v pekarnah se je vršila dne 8. in 9. julija 1935 v Beogradu.

Pekovski pomočniki so vodili in vodijo ostro borbo za odpravo nočnega dela v pekarnah. Je prava kulturna sramota, da se glavni življenski produkt, ki ga rabi dnevno vsak človek, reven ali bogat, t. j. kruh in pecivo, izdeluje v nočnih urah, ko vsak deloven človek s spanjem krepča in sveži svoje telo za delo bodočega dne. Pekovski pomočnik pa mora mnogokrat v nehigieničnih in nezdravih pekarskih delavnicah to delo opravljati. V vseh modernih državah se je že odpravilo nočno delo v pekarnah in pekovski pomočniki opravljajo to delo podnevi, ne da bi zato kje primanjkovalo kruha in peciva. Po končani vojni se je namreč o odpravi nočnega dela v pekarnah sklepalo na konferencah mednarodnega urada dela v Ženevi. V Jugoslaviji še nočno delo v pekarnah ni odpravljeno in pomočniki se že od vsega početka borijo za to, da se nočno delo v pekarnah tudi pri nas prepove. Sicer je po preobratu pokrajinska uprava v Ljubljani izdala naredbo za Slovenijo, s katero se je prepovedalo nočno delo v pekarnah in se je takrat pričelo z delom ob 5. uri zjutraj. Ker je nastala med mojstri nelojalna konkurenca, ki je šla na račun pomožniških plač, so mojstri pomočnike vedno bolj pritiskali, tako, da so pekovski pomočniki kmalu bili zopet priklenjeni v nočno roboto. Nočno delo ni iz potrebe, temveč izvira iz umazane konkurence pekovskih mojstrov. Posamezne banovine so izdale odredbe za odpravo nočnega dela v pekarnah, naletela pa so pri pekovskih mojstrih na hud odpor. Te odredbe niso bile enotne. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je sklicalo anketo glede odprave nočnega dela v pekarnah za dne 8. in 9. julija t. l. v Beogradu, da sliši obe strani, t. j. pekovske mojstre in pekovske pomočnike, in da izve, kakšno stališče bosta zavzela k temu vprašanju obe prizadeti strani. Anketa se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Beogradu. Predsedoval je tej anketi načelnik ministrstva socialne politike in narodnega zdravja g. Jeremič. Iz poročil drž. higienjskega zavoda v Beogradu in Osred-

njega urada za zavarovanje delavcev je bilo razvidno, kakšne razmere so zavladale v pekovski stroki. Neka komisija, ki je pregledala pekarnarje v Beogradu, je podala strašno sliko. Vse pekarnarje, razen treh, ki so moderne, so do skrajnosti nehigienične. Pomočniki, ki stanujejo pri mojstrih, prebivajo v luknjah brez oken. So slučajni, da pekovski pomočnik leži na vrečah, razgrujenih po tleh, za hrano pa dobiva čebulo in kruh. Plače so nadvse mizerne, delovni čas pa znaša dnevno od 10 do 18 ur. Drž. higienjski zavod je znanstveno dokazal škodljivost nočnega dela v pekarnah. Istotako je prikazal Osrednji urad za zavarovanje delavcev strašne zdravstvene razmere med pekovskimi pomočniki, ki so posledica nočnega dela, slabe prehrane in nehigienjskih razmer.

Pekovski mojstri, ki so bili na konferenci zastopani iz cele države, so se solidarno izjavili proti odpravi nočnega dela. Hočejo imeti proste roke, da lahko sami regulirajo pričetek dela in sami o tem odločajo, kako bodo pomočniki delali. Hoteli so dokazati, da je odprava nočnega dela nemogoča in da bi vsled tega bilo zjutraj premalo kruha in peciva na trgu, tako da bi ljudstvo moralo trpeti glad.

Delegati organizacij in zastopniki Delavskih zbornic so njihove »argumente« pobili kot nevdružne s praktičnimi dokazi. Zahteve pomočnikov so: Odprava nočnega dela, začetek pripravljanih del ob 3. uri zjutraj, skupno delo ob 4. uri zjutraj. Delovni čas 8 ur dnevno. Te zahteve so številne organizacije tudi z resolucijami poslale ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Centrala Saveza živilskih delavcev v Zagrebu pa je predsedstvu ankete predložila tozadevne predloge. — Anketa je trajala 8. in 9. julija ter je bila večkrat precej živahna. Kako bo ministrstvo za socialno politiko po zaslišanju obeh strani, t. j. mojstrov in pomočnikov, ukrenilo, še ni mogoče reči, sigurno pa je, da ne bo ostalo pri sedanjih razmerah. Pekovski pomočniki so trdno odločeni, da se bodo borili do zmage svojih zahtev.

Evharistični kongres in marksizem

Za evharističnega kongresa so se vršila v Ljubljani tudi »stanovska« zborovanja, med njimi tudi ona delavskih mož in delavskih fantov. Iz poročil v »Slovencu« čitamo, da je bilo na teh zborovanjih precej govora tudi o marksizmu. O prvem zborovanju poroča »Slovenec« med drugim tudi: ... »Nadškof dr. Jeglič je imel delavstvu ganljiv nagovor, v katerem so zazvenele stare melodije njegovih socialnih govorov; boj proti marksizmu, ker zanika Boga, Cerkev in družino. Prizor, ki ga naši delavski možje ne bodo pozabili in ki bo med najlepšimi vtisi evharistične-

ga kongresa«. Čujte! Tudi pri delavskih fantih je glavni urednik »Slovenca« dr. Ahčin pobijal marksizem. Nas bi samo zanimalo, če so se gospodje, združeni v stanovih, zanimali toliko za kapitalizem in za borbo proti kapitalizmu, kolikor so se zanimali za marksizem, ki jim je tak trn v peti. Pa kakor je videti, je bil najbrž le marksizem oni strah delavca — kapitalizem pa lahko še naprej v miru izkorišča v znaku krščanske ljubezni in plačila na onem svetu delavca in delavko. Dobro, da se poznamo.

So to dobički?

Ali je to rop na siromaštvu vse zemlje?

Svetovna petrolejski družba Royal Dutch, največje za Standard-Oil Companijo, je objavila za minulo leto svojo bilanco. Dobička izkazuje 38.131.574 holandskih forintov letno, kar znese 1 milijardo in 150 milijonov dinarjev. V letu 1933 je

znašal dobiček 30 milijonov forintov. Gospodje delničarji te družbe pač ne čutijo svetovne krize, ki so jo znali odvaliti na ramena svetovnega konzumenta in proletarijata. Neprestano hujskanje enega naroda proti drugemu se potemtakem že izplača.

Ogrski socialni demokrati v boj!

Gömbös grozi, da razpusti strokovne organizacije.

V proračunski debati je izjavil Gömbös, ponosen na zmago, da ne mara izkoristiti položaja z diktatoričnim sistemom. Srečen je, da parlament podpira politiko vlade.

»Socialnodemokratske delavske organizacije, delavske »brate« se mora priključiti meščanski družbi, ne da bi jih hoteli izkoriščati, marveč, da ravnamo z njimi kot brati. (Bratu, ki ječi v bedi, se pač ne jemlje svoboda zaradi bratstva?)

Na zadnje nahlitev Gömbösa odgovarja socialna demokracija z letakom:

»Kadarkoli se zahteva od ministrskega predsednika, da izpolni svoje prazne obljube z dejanji, vedno napada socialno demokratsko stranko, samozavestno organizirano delavstvo in strokovne organizacije. Mi smo siti teh vedno pogostejših in neodgovornostnih insultov...

Mi ne nameravamo pocestnega tona gospoda ministrskega predsednika proti nam, o katerem meni, da je primeren več trpeti. Nečastna igra in tudi neodgovorno ter zmedeno barantanje mora prenehati! Konec s tem!

Socialnodemokratsko stranko in strokovne organizacije je mogoče le z brutalno silo, z nasiljem nad ustavo in samo z diktaturo likvidirati. Socialističnih idej in strokovne zamisli pa tudi tako ne...

Proti diktaturi se bomo pa tako borili, kakor se bore naši nemški, italijanski in avstrijski sodrugi. Tudi s tem se moti ministrski predsednik Gömbös, če misli, da v Nemčiji, Avstriji in Italiji ni več socialne demokracije. Popolnoma napačno! Samo bojni teren in način boja sta se izpremenila...

Če bo potrebno, bo tudi ogrska socialna demokracija vodila svoj boj dalje z izpremenjenimi metodami.

Naš novi roman

V našem listu začne s 1. avgustom izhajati nov roman

»BOMBAŽ«,

ki ga je spisal nemški pisatelj B. Traven. Ta pisatelj je delavstvu že znan po romanu »Zaklad Sierre Madre«, ki je izhajal v »Svobodi« l. 1933. V »Bombažu« nam slika B. Traven življenje na mehikanskih bombažnih plantažah, dalje stavke v mestih, konča pa se roman z visoko pesmijo naravi. Snov je zajeta iz delavskega življenja in je poučna ter vzgojna. Travnovi romani se čitajo napeto ko detektivski romani, vsakega čitatelja pa mora zlasti prevzeti zdrav pisatelj humor, ki se mestoma zgosti v ostro satiro proti kapitalističnemu izkoriščanju. Prizori se vrste napeto kakor na filmu; kdor bo začel roman čitati, bo komaj čakal prihodnje številke.

»Bombaž« je prevedel v lepo in lahko umljivo slovenščino Talpa.

Naročajte se pravočasno na »Delavsko Politiko«.

Razno

Pred reformo davčnega sistema. Z novim proračunom namerava vlada izvesti nekatere reforme v davčnem sistemu. Pretiranosti lanskega proračuna bodo odpravljene, zgradarina bo znižana od 6 na 3%. Ministrstvo za telesno vzgojo se odpravi, kreira se na samostojno poštno ministrstvo. — Dr. Stojadinović je že kot finančni minister izjavljal, da je treba davčne dajatve spraviti v sklad z davčno močjo davkoplačevalcev. V sklad je treba predvsem spraviti obdavčenje delovnih slojev, ki so ogromno obdavčeni napram bogatim davkoplačevalcem.

Židovsko glasilo ustavljeno za tri mesece. V Nemčiji imajo bogati židi svoje glasilo. List je objavljaval ostre izjave fašističnih voditeljev brez vsakršne kritike. Državna oblast je list ustavila za tri mesece, ker je — hujskal proti državnemu redu. Logika fašistične modrosti. 25.000 smrtnih žrtev je trjajala zadnja poplava na Kitajskem.

Delavski kolesarji

Prvo delavsko kolesarsko društvo na Pobrežju priredi dne 4. avgusta 1935 veliko vrtno veselico v gostini Kren na Pobrežju, in sicer brez vstopnine. — Vljudno prosimo, da se vsa kulturna društva udeležijo te velike prireditve. — Odbor.

Sportna rubrika

SK Hrastnik : SK Zagorje 14 : 0. V nedeljo je bila zanimiva prvenstvena tekma v Hrastniku. Hrastnik in Zagorje sta se borila za okrožnega prvaka. Hrastnik je res pokazal lepo igro in discipliniran nastop, Zagorje je razočaralo, ker ni moglo zabiti niti enega gola. Že v prvem polčasu je bilo razmerje 9 : 0. Drugi polčas je Hrastnik lepo kombiniral in je s svojo lepo igro navdušil publiko. S tem je Hrastnik tudi postal prvak trboveljskega okrožja in bo sedaj igral v Celju ali pa v Čakovcu. Sodil je tekmo s. s. g. Jakšič iz Ljubljane dobro in objektivno. Predtekmo je igrala Hrastniška rezerva in kombiniran Rudar iz Hrastnika z rezultatom 4 : 4.

Zahvala. Vsem sodrugom in sodružicam Mežiške doline, posebno pa kovinarski godbi iz Guštanja in s. Eisingerju se zahvaljuje za obisk Korič Anton, gost. »Jugoslovan«, Celje-Gaberje.

KUPUJMO DOMAČE BLAGO! Oblačilni predmeti pri Gogali na Jesenicah so delo domačega delavca, zato je izdelava tudi trpežna, blago dobro, cene zmerne in izbira vseh oblačil za deklice, dečke, dame in gospe vedno velika. Priporočata se krojaštvu in trgovini Ivan Gogala na Jesenicah.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnarje v Mariboru. - Telefon števil. 2324.